

ספרי' - אוצר החסידים - ליובאוויטש

שער
שלישי

קובץ
שלשלת האור

היכל
תשיעי

לקוטי שיחות

בתרגום חפשי ללשון הקודש

על פרשיות השבוע, חגים ומועדים

•

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

•

מצורע

(חלק כב)

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים וארבע לבריאה

מחזור הראשון של לימוד הלכות שיחות
שבוע פרשת מצורע, וייב ניסן, ה'תשפ"ד

LIKKUTEI SICHOT
TARGUM L'LOSHON HAKODESH

Copyright © 2024
by

KEHOT PUBLICATION SOCIETY
770 Eastern Parkway / Brooklyn, New York 11213
(718) 774-4000 / FAX (718) 774-2718
editor@kehot.com / www.kehot.org

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, or otherwise, without prior permission from the copyright holder.

The Kehot logo is a registered trademark of Merkos L'Inyonei Chinuch.

For dedications of the weekly Sichos, please contact us at: dedications@kehot.com

מצורע

מדין הזב בכלל, הוא מפני שלבעל ראי' אחת דין אחר – „ומהו תורתו“ (של „בעל ראי' אחת“) – „הרי הוא כבעל קרי“.

ב) „והזב את זובו“ הוא „בעל שתי ראיות ובעל שלש ראיות שתורתן מפורשת למעלה“.

ב. אבל צריך להבין: פירוש זה – שב' הסוגים (כב' הפסוקים כאן) הם „בעל ראי' אחת“ ו„בעל שתי ראיות ובעל שלש ראיות“ – קשה בדרך הפשט מכמה וכמה פנים⁸:

א) מדוע נכתבה „תורת“ בעל ראי' אחת רק בסיום הפרשה, לאחר כל שאר הסוגים (ולאחר הפסוק⁹ „והזרתם את בני ישראל מטומאתם גוי“ – ולא קודם לכן, דיני זב או בעל קרי¹⁰ (ובפרט

א. לאחר הפרשיות העוסקות בדיני זבי¹, איש כי תצא ממנו שכבת זרע², נדה³, וזבה⁴ – מסיים הכתוב (בסוף פרשתנו): „זאת תורת הזב ואשר תצא ממנו שכבת זרע גוי והדוה בנדתה והזב את זובו לזכר ולנקבה גוי“.

ופירש רש"י: „זאת תורת הזב, בעל ראי' אחת ומהו תורתו. ואשר תצא ממנו שכבת זרע, הרי הוא כבעל קרי טמא טומאת ערב. והזב את זובו, בעל שתי ראיות ובעל שלש ראיות שתורתן מפורשת למעלה“.

וביארם מפרשים⁵, שהכרח רש"י לפרש ש„זאת תורת הזב“ היינו (לא „תורת הזב“ דלעיל בפרשה, אלא) „בעל ראי' אחת“, אשר „תורתו“ מתפרשת לראשונה בפסוק כאן („ומהו תורתו, ואשר תצא ממנו שכבת זרע“) – הוא מכך שהכתוב חוזר בשנית (בפסוק שלאחרי זה) – „והזב את זובו (לזכר)“.

ולכן פירש רש"י שב' הפסוקים – „זאת תורת הזב“ ו„הזב את זובו“ – מדברים אודות ב' סוגים:

א) „זאת תורת הזב“ מדבר אודות „בעל ראי' אחת“, ומה שחילקו הכתוב

1) פרשתנו טו, ב ואילך.

2) שם, טז ואילך.

3) שם, יט, ואילך.

4) שם, כה ואילך.

5) ראה רא"ם, ס' זכרון ובאר יצחק כאן. וראה

קרבן אהרן לתו"כ כאן.

6) ופירושי רש"י על ב' הפסוקים הם המשך

ד.ת.ת.

7) כפרש"י לעיל (טו, ג) מ„מדרשו“. וראה בארוכה לקמן בפנים.

8) אף שלאידך – לפי פרש"י יומתק זה שהפסוק (לב) מסיים „לטמאה בה“ – שלכאורה תיבות אלו מיותרות –

כי כוונת הפסוק היא לפרש תורת הזב, שהוא טמא „לטמאה בה“ כמו „ואשר תצא ממנו גוי“ (אבל – רש"י לא העתיק תיבות אלו בפירושו (אף שמסיים פירושו „טמא טומאת ערב“), ומשמע שאין זו הוכחת רש"י לפירושו).

9) טו, לא.

10) וגם: מסתימת לשון רש"י „ומהו תורתו. ואשר תצא ממנו גוי“ משמע, שכוונת רש"י היא (לא להקיש זב לואשר תצא ממנו גוי – כמ"ש במפרשי רש"י ותו"כ כאן – כ"א) שה„ואי“ ד„ואשר תצא ממנו גוי“ הוא כמו „ואי הביאור“ (ראה רש"י שמיני י, ט וברא"ם שם. שיחת ש"פ שמיני תשמ"א), שאינו גלאטיק כ"כ בפש"מ.

שאף הוא בעל ראי' אחת, ועוד – אי אפשר לבוא ל"שתי ראיות" אלא אם כן היתה קודם, "ראי' אחת"?

(ב) לפי זה נמצא, שצריך לחלק את תיבות, "זאת תורת" לצדדין¹¹: לענין, "תורת" הזב" פירושן הוא שהבא לקמן הוא, "תורת הזב"; ולענין, "והדוה בנדתה והזב את זובו גוי" פירוש, "זאת תורת" הוא האמור לעיל ("המפורשת למעלה!")

(ג) לפי זה הנה הסיום והסיכום של הפרשיות הקודמות הוא שלא כסדר כתיבתן כלל: פרשת זב מקומה לפני, "איש כי תצא ממנו שכבת זרע" והנדה, ואילו כאן כתיב, "והזב את זובו" (דקאי לפירוש רש"י על הזב שתורתו, "מפורשת למעלה") לאחר, "והדוה בנדתה" –

וא"כ אינו מובן: הלמאי מפרש רש"י (אשר הוא פשוטו של מקרא¹²) שב'

ובפרט בנדוד, שבפסוק שלאח"ז נמנו עוד סוגים (בהמשך לפסוק זה), והוא"ו בהם הוי וא"ו המוסיף.

(11) ראה ס' זכרון כאן.

(12) שמוזה מובן שאין לומר רש"י כותב זה מפני שכן הוא בתו"כ כאן – כי הלימוד בתו"כ [שבפסוק הוקש זב בין לבעל קרי ובין לדוה בנדתה כו' – ראה רבינו הלל וקרוב אהרן שם. מפרשי רש"י כאן] הוא ע"ד הדרש (ובפרט רש"י משנה מלשון התו"כ כאן – ראה רא"ם וגו"א כאן. וראה לקמן סעיף ח ואילך).

ברש"י פסחים (סז, ריש ע"ב) דפסוק, "זאת תורת הזב" איירי בבעל ראי' אחת, "דלא מנה בי' בהאי קרא אלא חדא זיבה דאזלינן בתר מניינא דקרא כדאמרינן במגילה (ת, א) מנה הכתוב שתיים וקראו טמא כו" – והרי רש"י הביא לעיל (טו, ג) דרשה זו (כדלקמן סעיף ג).

אבל קשה לומר שזהו ג"כ הכרחו של רש"י כאן בפירושו עה"ת (וסומך על פירושו לעיל) –

הסוגים הם, "בעל ראי' אחת" ו"בעל שתי ראיות ובעל שלש ראיות" – הי' לו לפרש אשר, "זאת תורת גוי" הוא רק סיכום האמור לעיל, ו"זאת תורת הזב" פירושו, "בעל שתי ראיות" ואילו, "והזב את זובו" – "בעל שלש ראיות"¹³, בהתאם למה שכבר הביא לעיל (בתחלת פרשת זב¹⁴) שהם מחולקים ביניהם: "שתים לטומאה והשלישית מזיקתו לקרבן".

[ומה שפרט זה זוב בעל שלש ראיות נזכר (שלא במקומו – קודם, ואשר תצא ממנו גוי" – אלא) בסמוך לזבה, יש ליישב, דהיינו משום שרק לשניהם יש דין מיוחד זה (המחלקם מכל שאר הסוגים כאן)¹⁵, שהם נזקקים לקרבן¹⁶ (לכפר על טומאת הזיבה)].

ג. לכאורה הי' אפשר לתרץ, שהוקשה לרש"י כפל הלשון – "והזב את זובו" (דלא כבפסוק הקודם, "זאת תורת הזב" – "זב" פעם אחת). ומזה למד רש"י, שהכתוב כאן מרמז על ב'

כי (נוסף לזה, שא"כ הול"ל ע"ז, ומדרשו, כמ"ש לעיל שם על הדרשה (דמגילה) שהביא – הרי) ע"ד הפשט אין לדמות פסוקים) דילן לפסוקים (ודרשה) דלעיל, כדלקמן הערה 26.

(13) ולהעיר, שלגיססת הרא"ם וגו"א בתו"כ כאן, הפסוק, "זאת תורת הזב" קאי (גם) על בעל שתי ראיות, ו"והזב את זובו" (רק) על בעל שלש ראיות [ומ"ש בגו"א דזה שרש"י לא כתב כן הוא מפני, "שפירש הפשט" – הרי מסיים שזהו מפני ש, לפי פשוטו (ד)זאת תורת הזב איירי בבעל ראי' אחת"].

(14) טו, ג.

(15) ע"ד זה שהדין ד, ולאיש אשר ישכב עם טמאה" נפרט כאן בפ"ע ושלא במקומו. וראה לקמן הערה 20.

(16) טו, יד-טו. שם, כט"ל.

והי' לרש"י להדגיש גם כאן, שפירושו הוא „מדרשו“.

ד. וי"ל הביאור בזה:

הלשון „זאת תורת הזב“ היא ע"ד „זאת תורת העולה גו' המנחה וגו'“ (דהיינו כל העולות המנחות וכו')¹⁹ – (לכל סוגיהם). ומפרש רש"י שהכתוב כאן מבקש לכלול את כל סוגי הזב ולפרטם על הסדר: מן הקל אל החמור²⁰.

ועפ"ז מיושב מה ש„והזב את זובו לזכר“ בא בכתוב – לא בין דיני הזב לעיל בפרשה, אלא יחד עם „ולנקבה“, הזב עם הזבה, כי שניהם שווים בחומרם.

אבל עפ"ז קשה: הרי „(תורת) הזב“ כתיב כאן לפני „ואשר תצא ממנו גו'“ – „ואשר“ בתוספת וא"ו, המורה ש„הזב“ כאן הוא (גם) פרט בכללות הסוג ד„זב“ – וא"כ נמצא לכאורה אשר (ישנו) זב קל בדינו מ„ואשר תצא גו'“!

ומאחר שאי אפשר לומר שזב בעל שתי ראיות יהי' שווה, ועל אחת כמה וכמה קל, מ„ואשר תצא גו'“²¹, בהכרח לומר ש„זאת תורת הזב“ היינו „בעל רא' אחת“.

(19) פרש"י ויקרא ו, ב. שם, ז.

(20) ואף שמסיים ב„ולאיש אשר ישכב עם טמאה“ – אף שטומאתו אינה חמורה כ"כ כמו זב וזבה (שהרי אין צריך קרבן לכפר על טומאתו) – כי בזה יש גם איסור (כרת). ולהעיר מבחיני כאן (בטעם שסיים הכתוב עם „אשר ישכב עם טמאה“).

(21) שהרי זב חמור מבעל קרי, כמפורש בפרשת זב. ואין לומר שזב בעל שתי ראיות יהי' קל מבעל קרי (שטמא אף ברא' אחת).

סוגים ב„זב“ – ע"ד¹⁷ שלמד רש"י החילוק (הנ"ל) בין „בעל שתי ראיות“ ל„בעל שלש ראיות“ מכפל הלשון בבי' הפסוקים שם: „מנה הכתוב הראשון ראיות שתיים . . זב מבשרו זובו . . ומנה הכתוב השני ראיות שלש . . בזובו רר בשרו את זובו או החתים בשרו מזובו“ –

ומאחר שבבי' פסוקים אלו (יחד) נאמר ג' פעמים זב, נקט רש"י, ש„זאת תורת הזב“ היינו „בעל רא' אחת“, ואילו „והזב את זובו“ – „בעל שתי ראיות ובעל שלש ראיות“.

אבל קשה לפרש כן, שכן כפל הלשון „והזב את זובו“ כאן אינו דיוק חזק כל כך (בדרך הפשט) – כי אם ע"ד (ויתר על כן – לשון זו באה בהמשך אל) כפל הלשון „והזבה בנדתה“¹⁸; וממילא אין מקום לומר, שמתעם זה נקט רש"י פירוש רחוק כל כך (– לומר שזהו הפשט) ב„זאת תורת הזב ואשר גו'“.

נוסף לזה: אף אם תמצי לומר שכפל לשון זה („והזב את זובו“) הוא דיוק בדרך הפשט – הרי אופן הלימוד (שכפל הלשון מרמז על בי' סוגים) ודאי אינו אלא ענין של מדרש

– כמו שפירש רש"י לעיל¹⁴ לענין החילוק בין „שתי ראיות“ ל„שלש ראיות“ (הנלמד מזה ש„מנה הכתוב . . ראיות שתיים . . ראיות שלש“) שזהו (לא „פשוטו“ אלא) „מדרשו“ –

(17) ולא ממש, שהרי שם מנה הראיות, וכאן סוגים זוב. וראה לקמן הערה 26.

(18) והרי רש"י לא פירש טעם כפל לשון זה – אף שיש פירושים ע"ד הדרש (ראה תו"כ עה"פ. שבת סד, ב. נדה נד, ב).

לכאורה היא אפשר לתרץ, שמאחר שכבר הביא רש"י לעיל (עכ"פ בתור „מדרשו“) שישנם ב' סוגי זב (שתי ראיות ושלוש ראיות), פירט כאן (בשנית) את ב' הסוגים.

אבל עדיין אין מחוורת לשון רש"י „שתורתן מפורשת למעלה“ – היינו שתורת דיניהם, ובכלל זה ממילא גם החזיקים שביניהם²⁴, „מפורשת למעלה“: היא לו לומר „תורתן נדרשת למעלה“, כמו שכתב רש"י עצמו „למעלה“ – שהחילוק בין שתי ראיות לשלוש ראיות הוא (לא פשוטם של הפסוקים, אלא) „מדרשו“?

ו. והביאור בזה: „ומדרשו“ שהביא רש"י לעיל, אין ענינו כבשאר מקומות, שפירוש הפסוק שונה לפי „מדרשו“ מכפי שהוא לפי „פשוטו“ – אלא בנדון דידן, גם לפי „מדרשו“ פירוש הפסוק הוא כפי שהוא לפי „פשוטו“²⁷ – „מדרשו“ קאי (בעיקר) על (הוספת עוד) ענין המרום בפסוק;

ולאידך גיסא, הדרש (אינו רק „מיישב“ את הפשט, אלא) „מוכרח“ לפי „פשוטו“²⁸ – כי רק לפי הדרש (בלשון רש"י²⁹ – אגדה לישב פשוטו של

ה. אבל צריך להבין מה שכתב רש"י – „והזב את זובו, בעל שתי ראיות ובעל שלש ראיות שתורתן מפורשת למעלה“:

מדיוק לשון רש"י „בעל שתי ראיות ובעל שלש ראיות“²² שתורתן²³ מפורשת למעלה מוכח, שלפי רש"י הפסוק „והזב את זובו“ קאי בב' סוגי זב²⁴ – ואינו מובן: הביאור הנ"ל (סעיף ד) מכריח רק ש„זאת תורת הזב“ מדבר אודות „בעל רא" אחת“ ואילו „והזב את זובו“ – עוסק בזב החמור מ„ואשר תצא ממנו גו“ (ומ„והדוה בנדתה“²⁵); אבל מנין ההכרח (מפשוטות הכתובים כאן) ש„והזב את זובו“ כולל ב' סוגים – „בעל שתי ראיות ובעל שלש ראיות“²⁶?

(22) בדפוס ראשון ושני וכמה כתי רש"י – תיבה זו ליתא.

(23) בדפוס שני וכמה כתי רש"י – „שתורתו“. אבל בדפוס רש"י שלפנינו הוא בכפנים. ובא' מכת"י רש"י (שתח"י) – „שתורתם“.

(24) בבאר מים חיים (לאחי המהר"ל) כאן משמע, שמפרש שכוונת רש"י היא (לא לב' סוגים בזב, כ"א) לבעל „ריבוי זיבות“ (בניגוד לבעל רא" אחת). „ותורתן מפורשת למעלה“ היינו הצד השווה בין בעל ב' וג' ראיות (שצריכים ז' נקיים).

אבל מאריכות לשון רש"י „בעל שתי ראיות ובעל שלש ראיות שתורתן כו' משמע, שכוונתו לב' הסוגים שהזכיר לעיל בפירושו. ואולי היתה לפניו הגירסא שבדפוס שני דרש"י (הני"ל בהערה שלפנ"ז).

(25) או עכ"פ שקול כנדה. וראה רמב"ן סוף פרשתנו („על דרך הפשט“).

(26) במפרשים (רבינו הלל וקרבן אהרן לתו"כ כאן. רא"ם, גו"א ושפ"ח כאן) דג' זיבות שנאמרו כאן (בב' הפסוקים) מורות על בעל ג' זיבות. והוא ע"ד פרש"י לעיל טו, ג (וראה לעיל הערה 12).

אבל ע"ד הפשט אינו דומה פרש"י לעיל לנדוד"ה,

כי בפסוק דילן („והזב את זובו“) נאמרו רק ב' זיבות (אף ש"ל שמצטרף ל„זאת תורת הזב“); משא"כ בפרש"י לעיל, שבהכתוב שאירי בעל שתי ראיות נאמרו ב' זיבות בפ"ע, ובכתוב שאירי בעל ג' ראיות – ג' ראיות בפ"ע.

(27) ראה ע"ד באר יצחק לעיל שם.

(28) להעיר ממשנת (לקו"ש חכ"א ע' 33 ואילך) בביאור דברי רש"י (וארא ו, ט בסופו) „יתיישב המקרא על פשוטו... והדרשה תדרש“, שכוונת רש"י בזה היא, שהפשט מכריח הדרש, ע"ש.

(29) בראשית ג, ח.

מקרא) מתורצת אריכות לשון הפסוק (הקשה לפי „פשוטו“):

לעיל³⁰ אמורים ב' פסוקים: „איש כי יהי זב מבשרו זובו טמא הוא. וזאת תהי' טומאתו בזובו רר בשרו את זובו או החתים בשרו מזובו טומאתו היא“, ולאחר מכן (בפסוק שלאחרי זה) מתחילים פרטי הדינים של טומאת הזב – „כל המשכב וגו'“.

ואינו מובן: מדוע מפסיק הכתוב בין „וזאת תהי' טומאתו בזובו“ ובין דיני הטומאה („כל המשכב וגו'“) בתיבות „רר בשרו גו' או החתים בשרו גו'“, שהן (לא דינים בטומאת הזב, אלא) ב' אופנים בזיבה [„רר בשרו“ – „ריר שיוצא צלול“³¹]; „החתים בשרו“ – „שיוצא עב וסותם את פי האמה“³¹] –

לכאורה מקומן של התיבות „רר בשרו את זובו או החתים בשרו מזובו“ בפסוק הקודם: „איש כי יהי זב מבשרו, רר בשרו את זובו או החתים בשרו מזובו, זובו טמא הוא“ (ולאחר מכן: „וזאת תהי' טומאתו כל המשכב גו'“)?

ועל זה בא „מדרשו“ ומתרץ – „מנה הכתוב הראשון . . וקראו טמא . . הכתוב השני . . וקראו טמא“: התורה מרמזת בזה לב' סוגים בזב, אשר טומאתם אינה שווה; ולכן אמורים הם בב' פסוקים נפרדים („הכתוב הראשון . . הכתוב השני“³²), וכל אחד מהם בפני עצמו – „קראו טמא“ (מאחר וטומאתם אינה שווה).

(30) טו, ב.ג.

(31) פרש"י שם.

(32) ע"פ המבואר בפנים יומתק טעם הוספה זו של רש"י (הראשון . . השני) על לשון הש"ס (מגילה ח, א. נדה מג, ב).

מהם ב' סוגי הזב הללו (והיכן מרומז החילוק ביניהם בפסוק)? – מפרש רש"י, שכל „זוב“ הנזכר בפסוק מרמז על רא' נוספת; וממילא – „הכתוב הראשון“ מדבר אודות מי שראה ראיות שתיים, ו„הכתוב השני“ – אודות מי שראה ראיות שלש.

ונמצא, שפשוטו של מקרא שם מכריח (שיש לדרוש את יתור הלשון, וממילא –) שיש כאן ב' סוגים בזב – בעל שתי ראיות ובעל שלש ראיות.

ז. כיון ש„מדרשו“ בנדון דידן מוכרח הוא מצד „פשוטו“ (כנ"ל), מובן, שגם החילוק בדין ביניהם (שהביא רש"י) – „שתיים לטומאה והשלישית מזיקתו לקרבן“ – (אינו רק העתקת לשון חז"ל³³, שאינה היפך הפשט, כי אם) מוכרח הוא בפשוטו של מקרא.

והביאור: מאחר שהכתוב „וזאת תהי' טומאתו“ קאי בפשטות על „טמא הוא“ האמור בפסוק הקודם (לענין בעל שתי ראיות), צריך לומר, שדיני הטומאה האמורים בהמשך הפרשה קיימים גם אצל בעל שתי ראיות³⁴.

וא"כ בהכרח לומר, שההוספה דבעל שלש ראיות על בעל שתי ראיות אינה בעצם ענין (ואופן) הטומאה – „טמא הוא“ – אלא בזה ש„(שתיים לטומאה) והשלישית מזיקתו לקרבן“³⁵ – „מחייבתו קרבן“ לא כתיב כאן, ולשון

(33) מגילה ונדה שם (בשינוי לשון קצת).

(34) משא"כ ע"ד הדרש וההלכה, שיש לימוד מיוחד שבעל שתי ראיות צריך ז' נקים (תו"כ פרשתנו טו, יג. מגילה שם, א"ב).

(35) אף שגם הקרבן שייך לטומאת הזב, שהרי בא לכפר מזובו (פרשתנו טו, טו) – מ"מ אינו דין בהטומאה (כמו הדינים שלפנ"ז).

רש"י שינה³⁹ וכתב: „בעל רא" אחת . . בעל שתי ראיות ובעל שלש ראיות“.

ויובן זה בהקדים מה שמצינו בגמרא⁴⁰ ב' לימודים על החילוק בין שתי ראיות לשלש ראיות:

(א) דרשת ר' סימאי⁴¹ (שהביאה כאן רש"י⁴²): „מנה הכתוב שתיים וקראו טמא שלש וקראו טמא הא כיצד שתיים לטומאה ושלש לקרבן“.

(ב) דרשת חכמים: „זובו חדא רר בשרו תרי את זובו תלת לימד על זב בעל שלש ראיות שחייב בקרבן. או החתים בשרו מזובו טמא מקצת זובו טמא לימד על זב בעל שתי ראיות שמטמא משכב ומושב“.

ויש לומר שנפקא מינה בין ב' הלימודים – בגדר זב בעל שתי ראיות, שיש לפרשו בכ' אופנים⁴³:

87 (א) זב בעל שתי ראיות וזב בעל

(39) ביל"ש כאן גריס (בתו"כ): בעל שתי ראיות.

(40) נדה שם.

(41) דרשתו הובאה גם במגילה שם. וכן סתם בפיה"מ להרמב"ם ריש זבים.

(42) ראה בארוכה נחלת יעקב כאן.

(43) ראה ע"ד* חקירה זו בשומרת יום כנגד

יום, אם היא פרט בזבה גדולה או גדר בפ"ע – לקו"ש ח"ז ע' 106 ואילך (ע"ש באורך).

(* אבל לא ממש, כי שם השאלה היא האם הענין דשומרת יום הוא מפני שהרא"י יכולה להצטרף ולהביא לידי זיבה גדולה; משא"כ בנדוד, שדין טומאת זב בעל שתי ראיות הוא גם כשהרא"י היא מסוג אחר שאין שייך לצרפה לשלש ראיות – כי טומאת ב' ראיות היא גם אם רא"י הא' היתה באונס, משא"כ טומאת ג' ראיות להצריך קרבן היא רק אם רא"י הא' היתה ברצון (נדה לה, א. רמב"ם הל' מחוסרי כפרה פ"ב ה"ה).

„זיקה“ פירושה – צורך בדבר חדש (וצדדי).

ועפ"ז מובן מה שכתב רש"י בסיום הפרשה „בעל שתי ראיות ובעל שלש ראיות שתורתן מפורשת למעלה“ – מפני שהחילוק הנ"ל בין שתי ראיות לשלש ראיות מוכרח גם מצד „פשוטו“ (כנ"ל בארוכה); וממילא, כאשר ככוונת רש"י לפרש איזהו „זב“ אשר תורתו „מפורשת למעלה“³⁶ – לא כבעל רא"י אחת שתורתו כתובה רק בסיום הפרשה – מביא הוא את ב' הסוגים בזב.

ח. מהענינים המופלאים ע"ד ההלכה שבפירוש רש"י זה:

תוכן פירוש רש"י בסיום הפרשה נמצא בתורת כהנים על הפסוק, אבל בכמה שינויים, שדנו בהם מפרשי רש"י³⁷. אולם ישנו שינוי לשון אחד שלא מצאתי לעת עתה שנדון בשום מקום – אשר יש לומר, שבשינוי זה טמון ענין שלם, ואשר התורת כהנים (הלכה) ופירוש רש"י (פשוטו) של מקרא) אזלי בזה לשיטתייהו:

הלשון בתורת כהנים היא: „ . . זה שראה את זובו“ אחת . . זה שראה³⁸ שתי ראיות . . זה שראה שלש ראיות; ואילו

(36) וזה גופא היא כוונת רש"י במ"ש „שתורתן מפורשת למעלה“ – שההכרח לפרש דוהזב את זובו“ קאי על „בעל ב' ראיות ובעל ג' ראיות“, הוא (לא מלשון הכתוב כאן – כפירוש המפרשים שנשמנו בהערה 26 – כ"א) מפני „שתורתן מפורשת למעלה“, וכאן הוא הסך-הכל המפרשיות דלמעלה.

(37) רא"ם וגו"א כאן.

(38) בכמה דפוסים „זו שראתה“ אבל לכאורה צ"ל כהגירסא שהובאה בפנים (שהרי קאי על זב).

אם נאמר שטומאת בעל שתי ראיות לגמרי. טומאת בעל שתי ראיות אינה כטומאת (שתי הראיות של) בעל שלש ראיות, כי אם ענין בפני עצמו – ב' הראיות מצד עצמן מחייבות טומאת זב וספירת ז' נקיים.

שלש ראיות הם ב' מציאויות שונות לגמרי. טומאת בעל שתי ראיות אינה כטומאת (שתי הראיות של) בעל שלש ראיות, כי אם ענין בפני עצמו – ב' הראיות מצד עצמן מחייבות טומאת זב וספירת ז' נקיים.

ולפ"ז נמצא לכאורה, שבאם הי' (לאחר ב' הראיות) הפסק (יום), הרי נתברר שאינו בעל (שלש) ראיות, ואם כן איגלאי מילתא שיש עליו (מיד לאחר הראי' הב') דין בעל שתי ראיות; וכאשר באה עוד ראי' ביום שלאחר ההפסק, הרי היא ענין חדש, ואינה מצטרפת לב' הראיות הראשונות.⁴⁷

(ב) טומאת בעל שתי ראיות היא חלק מטומאת זב בעל שלש ראיות. ומאחר שהיא חלק משלש ראיות, מקבלת היא רק חלק מדיני טומאת בעל שלש ראיות.

[עפ"ז יש לבאר את דברי תרגום יונתן בן עוזיאל על הפסוק⁴⁴ „איש כי יהי זב גוי" – „חמא תלת זימני" (ואינו מזכיר כלל את דין בעל שתי ראיות): טומאת בעל שתי ראיות היא חלק מבעל שלש ראיות].

אבל אם הטומאה דבעל שתי ראיות היא חלק מגדר טומאת בעל שלש ראיות, נמצא, שגם לאחר שעבר יום אחד מהז' נקיים (לאחר ב' הראיות), מצטרפת הראי' השלישית לב' הראשונות, שכן ספירת ז' נקיים לאחר

ט. מהנפק"מ שיש לומר בזה בדרך אפשר להלכה בפועל⁴⁵: אם הי' הפסק (יום) בין הראי' הג' לב' הראיות הראשונות, האם הן מצטרפות והאדם מקבל דין בעל שלש ראיות אם לאו (ונחלקו בדבר (לדעת ר' אליעזר בן יהודה)⁴⁶ בית שמאי ובית הלל):

הוי פרט בזב (גמור) או לא, ותלוי בפלוגתתם שלפנ"ז (במשנה ותוספתא שם. וראה חסדי דוד לתוספתא שם) אי בעל ראי' אחת הוי כשומרת יום או כבעל קרי (לדעת המהרש"א (נדה עב, ב) דלבי"ש „בראי' שני' של זוב הוי זוב גמור למפרע". אבל ראה משנה אחרונה זבים שם).

אבל להעיר דבשומרת יום כנגד יום ס"ל לב"ש דגם „הרואה יום אחד עשר" שאא"פ להצטרף לזבה גדולה הוי שומרת יום דאורייתא (משנה סוף נדה). ובנדוד"ד (זב בעל ראי' אחת) ס"ל דהראיות מצטרפות. אבל ראה לקו"ש שם (ע' 114 ואילך) ש"ל, שלב"ש גם ברואה יום י"א ישנו הענין דחוי לאצטרופי לזבה גדולה, אלא שהוא בכח, ע"ש. ואכ"מ.

(47) ולכן לא קבלו ב"ה מ"ש להם ב"ש (תוספתא שם, ב), „הואיל ונוזק לספירת שבעה בטל הראי' את יום הטהור" – כי אף ש,בטל הראי' את יום הטהור, אא"פ להראי' שלאח"ז להצטרף להראיות שלפנ"ז, כי כבר חל עליו הגדר זב בעל שתי ראיות.

(44) טו, ב. גם י"ל שזוהי פלוגתת ר' יוסי וחכמים (זבים פ"א מ"ה) אם ראה אחת מרובה כשתים הוי כשתי ראיות, כמו ראה אחת מרובה כשלש שילפינן מקרא דהוי כג' ראיות, דלר"י אין הדין מבעל ג' נמשך לבעל ב' (פיה"מ להרמב"ם שם) – אף שלכאורה כש"כ הוא דמרובה כשתים צ"ל מתחלק לשתים (כמ"ש במשנה אחרונה שם).

(46) זבים פ"א מ"א. ובתוספתא שם (פ"א, ב) דחזר רע"ק להיות שונה כדבריו. ולהת"ק במשנה (זבים שם. משנה ראשונה דרע"ק תוספתא שם, א) דפלוגתת ב"ש וב"ה היא ב,ראה אחת ובשני הפסיק ובשלישי ראה שתים" – י"ל שס"ל שפליגי בגדר דבעל ראי' אחת אי

ועפ"ז יש גם לבאר את החילוק בין לשון התורה כהנים ובין לשון רש"י בסיום הפרשה:

בתורת כהנים לעיל הובא⁵⁰ הלימוד „מזובו – מקצת זובו“; ולכן לשונו כאן „זה שראה⁵¹ שתי ראיות . . . שלש ראיות“, בלשון המדגישה את הראיות בפועל, והיינו משום שגדר שניהם שווה, והחילוק הוא רק בכמות הראיות שהיו (כבר).

אבל רש"י שמביא את דרשת ר' סימאי (כנ"ל) סבירא לי, ששני אנשים שונים הם, כל אחד הוא „בעל שראה“ בפני עצמו; ולכן מדייק ומפרט בלשונו⁵² „בעל ראי אחת . . . בעל שתי ראיות ובעל שלש ראיות“⁵³ – כל אחד מהם הוא „בעל“ נפרד לעצמו.

(משיחת ש"פ מצורע תשכ"ה)

ענין הם חלוקים (שתיים לטומאה ושלש לקרבן. וכן דגם שתיים טעון ז' נקיים).

(50) עה"פ טו, ג. וראה שם, יג. שם, טו.

(51) ולהעיר, שגם לעיל שם הלשון בתוכ הוא: מקצת זובו . . . את שראה שתי ראיות – דלא כהלשון בנדה שם „לימד על בעל ג' ראיות . . . מקצת זובו טמא לימד על בעל ג' ראיות . . . מקצת זובו טמא לימד על בעל ב' ראיות כו“.

(52) לשון זה „בעל ב' . . . בעל ג“ רגיל בכ"מ (וכ"ה הלשון גם בהדרשה ד„מזובו מקצת זובו“, כבהערה שלפנ"ז) – והדיוק שבפנים הוא מזה שרש"י משנה מלשון התוכ על אתר.

(53) ולא „בעל שתי ראיות ושלש ראיות“.

ב' ראיות היא (לא מפני שב' הראיות מצד עצמן מחייבות כן, אלא) להיותן חלק „ומקצת“ משלש ראיות⁴⁸.

יו"ד. וזהו גם החילוק בין ב' הלימודים הנ"ל:

לפי הדרשה שלמדים זב בעל שתי ראיות מן הפסוק „מזובו – מקצת זובו טמא“, הרי זב בעל שתי ראיות הוא „מקצת“ זב (גמור), בעל ג' ראיות.

משא"כ לפי דרשת ר' סימאי „מנה הכתוב שתיים כו“ – היינו שהכתוב מונה „שתיים“ בפני עצמן ו„שלש“ בפני עצמן, ובכ"פ פסוקים נפרדים – הרי אלו ב' סוגים שונים בזב⁴⁹.

(48) עפ"ז יש מקום לומר, שגם אם הי' הפסק יותר מיום א' מצטרפת ראי' הג' לב' ראיות הראשונות, מכיון שכל הטומאה (וספירת ז' נקיים) של ב' ראיות הוא מפני שהן ההתחלה של שלש ראיות. אלא שלדעת ר"א בר' ינאי בתוספתא שם, גם לב"ש מצטרפות הראיות רק אם היו כולם בתוך ג' ימים. וראה משנה אחרונה זבים שם.

(49) ואף שגם לר' סימאי איצטריך הדרשה „מזובו, מקצת זבין מביאין קרבן כו“ (מגילה שם. וראה רש"י שם ד"ה מזובו), וכן יליף שבעל ב' ראיות טעון ז' נקיים דכתיב „מזובו וספר, מקצת זובו וספר“ (מגילה שם ואילך) – מ"מ: א) י"ל שזהו רק בלימוד ע"ד ההלכה, (ב) היסוד שיש חילוק בין ב' וג' (לר' סימאי) הוא מזה ש„מנה הכתוב שתיים כו“, ומזובו" ילפינן רק באיזה

